

Meerminnen

Aad Kleijweg

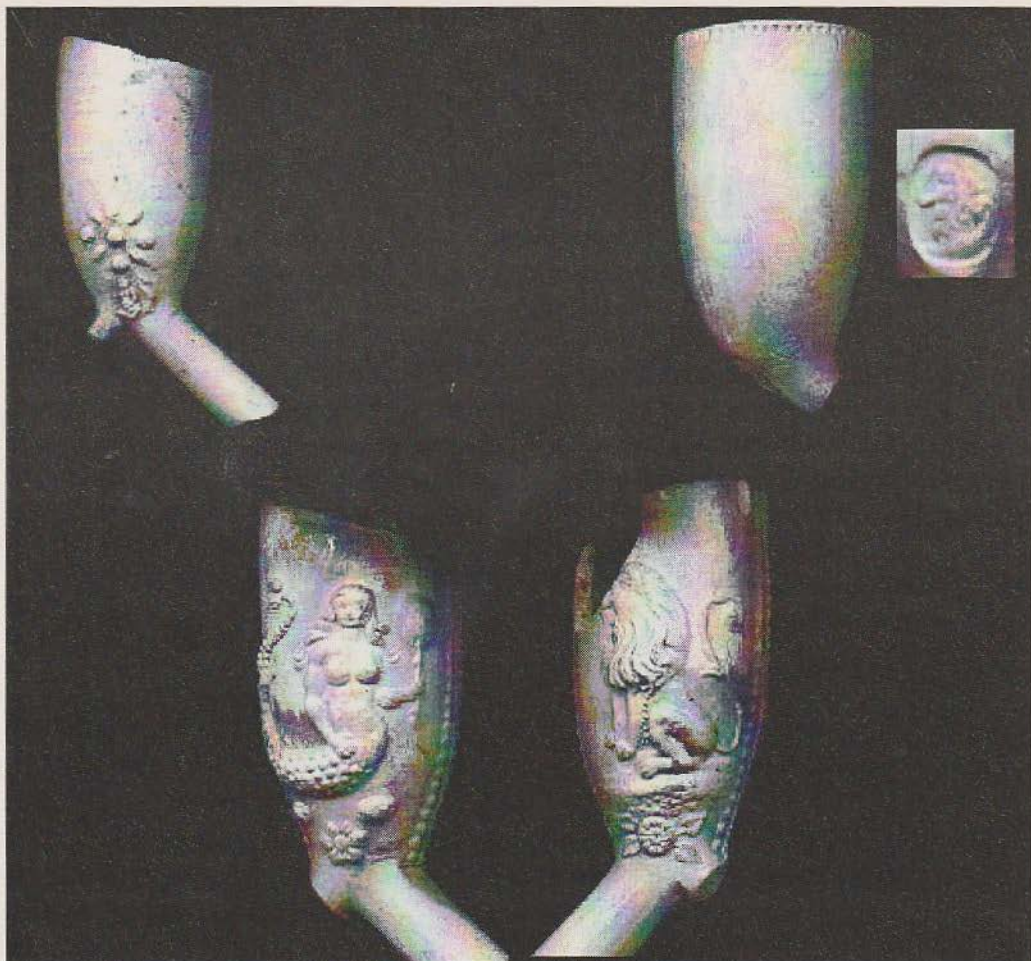
De aanleiding om dit artikeltje te schrijven is omdat ik via Marktplaats een meermin op de kop tikte waar ik op slag verliefd op werd toen ik haar zag (nummer 2). Raadzaam is niet verliefd te worden op een meermin zoals u verder in het artikeltje zult vernemen. Geïnspireerd door deze schoonheid ben ik op zoek gegaan naar de andere meerminnen in mijn verzameling om ze in dit artikeltje bij elkaar te brengen.

Beschrijving van de pijpenkoppen

Pijpenkop nummer 1 heeft een trechtervormig model. Zowel links als rechts bevindt zich het merk roos. Op de linkerkant zien we direct boven de hiel een kleine meermin die in haar rechterhand een spiegel vasthoudt waar ze zichzelf in bewondert. Op de rechterkant bevinden zich twee stippen op de zijkant van de hiel als vormmerk.

Pijpenkop nummer 2 heeft een trechtervormig model met parelnaad. Op de linkerkant van de ketel zien we een prachtig uitgevoerde zeemeermin met in haar linkerhand een spiegel waarin zij zichzelf bewondert. Onder de zeemeermin zien we centraal een bloem met twee blaadjes. De rechterzijde van dit pijpenkopje is helaas beschadigd, maar we kunnen nog goed een fraai uitgevoerde zittende mannetjes leeuw zien met grote manen. Centraal onder de leeuw bevindt zich ook een bloem met vier blaadjes. De hiel is wel afgevlakt, maar bevat geen merk.

Pijpenkop nummer 3 heeft het model rondbodem met een radering rondom de ketelrand. Op de plaats van de hiel bevindt zich het merk "De meermin". De pijp is ongerookt.

1a.	Catalogusnummer 1	Catalogusnummer 2	Catalogusnummer 3
1b.	Amsterdam	Amsterdam	Peperstraat, Gouda
2a.	Trechter	Trechter met parelnaad	Rondbodem
2b.	Vierbladige roos / Vierbladige roos	Zeemeermin / Leeuw	-/-
2c.	Meermin/ -	-	-/-
2d.	-	-	Meermin
2e.	Ongeglasd	Ongeglasd	Geglasd
2f.	Gebotterd	Gebotterd	Gebotterd
2g.	Geen radering rondom ketelopening	Geen radering rondom ketelopening	Gehele radering rondom ketelopening Niet gerookt
2h.			
3a.			
3b.			
3c.			
4.	1725-1750	1730-1740	1750-1775
5.		Gouda	Gouda
6.			B. Claris of H. Sijpesteijn of J. Souffreu
7.	[1, p.77] [3, p.118]		[2, p.36]

Meerminnen

De meermin behoort tot een uitgebreid geslacht van meermensen. Zo zullen de meesten van ons ook wel het merk Triton "de zoon van Poseidon en Amphitrite" kennen wat eigenlijk een meerman is. In de Griekse Mythologie is Triton een zeegod, half man met een vissenstaart, die op een schelpenhoorn blaast om de golven rustig te krijgen. Triton regeerde de zee samen met verscheidene broers onder het toezien van zijn vader de zeegod Poseidon.

Het merk Triton op het Draaggildebord

Maar laten we niet te ver afwijken. Dit artikeltje ging per slot van rekening over meerminnen. Het beeld van de mooie langharige meermin stamt uit de middeleeuwen. Vaak werd ze afgebeeld op een rots terwijl ze haar golvende haardos kamt en zichzelf bewondert in een spiegel. Tijdens deze bezigheden zong zij een onweerstaanbaar liefdeslied. Zij werd als een slecht voorteken gezien, want zeelieden verdrongen, bedwelmde door haar schoonheid en onweerstaanbaar liefdeslied. Er werd zelfs gedacht van de kwaadaardigste dat ze hun prooi opaten. Het signaleren van een meermin werd dan ook als een slecht voorteken gezien, een voorteken voor storm, schipbreuk en verdrinking. Ondanks deze gegevens werden meerminnen door mannen begeerd en zagen meerminnen een menselijke echtgenoot ook wel zitten, niet uit liefde, maar om een ziel te verkrijgen want die hadden meerminnen niet. Van de kinderen die een meermin en menselijke echtgenoot kregen werd wel beweerd dat ze waren te herkennen aan de vliezen tussen hun vingers en tenen. Ondanks dat er eeuwenlang in meerminnen is geloofd is er nog nooit één gevonden. Zeelieden waren vaak maanden weg en kwamen met verhalen terug, er één te hebben gezien. Ze hadden dan waarschijnlijk een zeehond, walrus of lamantijn gezien waarbij door langdurig op zee te zijn hun fantasie op hol sloeg.

Pijpenmakers merken van meermensen

Het pijpenmakers merk de Meermin is in Gouda van 1745 tot 1846 in gebruik geweest door opeenvolgende zeven verschillende pijpenmakers. De Triton is in Gouda van 1715 tot 1759 in gebruik geweest door twee verschillende pijpenmakers. Verder is bekend dat dit merk in 1782 is geroyeerd. Nummer 1 en zeker nummer 3 kunnen we beschouwen als een pijpenmakers merk. Maar bij nummer twee denk ik eerder dat het gezien moet worden als een rijk gedecoreerde pijpenkop om hem aantrekkelijk te maken voor de verkoop. De meermin als decoratie werd in de 18e eeuw wel vaker toegepast zoals de meeste wel zullen weten bij Friese stoelklokken.

meermin

Jacob Claris	1745-
Boudewijn Claris	1749-
Hendrik Sijpesteijn	1768-
Jan Souffreu	1770-
Pieter Versluijs	1773-
Hendrik Spanenburg	1829-
Johannes Broer	1843-1846

triton

Klaas Kreeft	1715-
Cornelis Smit	1727-59
geroyeerd	1782

LITERATUUR

- [1] Krommenhoek, W. en Vrij A. , z.j. (1986). Kleipijpen; drie eeuwen Nederlandse kleipijpen in foto's. Amstelveen.
- [2] Meulen J. van der, (2003). Goudse pijpenmakers en hun merken.
- [3] F.H.W Friederich, 1975. Pijpelogie.